

1.

Jane Widowson keek nogmaals op haar kaart. De opgraving van de Romeinse tempel moest volgens Steves aanwijzingen hier toch echt in de buurt zijn, maar ze kon het terrein simpelweg niet vinden. Nog steeds reed ze zoekende door de dalen van de Yorkshire Moors. De zon scheen fel in haar kleine Fiat Uno, wat het er niet makkelijk op maakte, en Jane wuifde zichzelf vergeefs wat koelte toe. Het was benauwd. Als ze eenmaal op de opgraving terechtkwam, kon ze tenminste wat water drinken, hoopte ze. Maar eerst moest ze er zien te komen.

‘Verdorie Steve,’ mompelde Jane geërgerd, terwijl ze weer een paadje inreed dat ze eerder had gezien, ‘waarom heb je het niet beter uitgelegd! Dadelijk kan ik rechtsomkeert maken, het is verdomme al vijf uur.’

Ze was al anderhalf uur onderweg. Op zich niet erg, maar wel als de zon met 28 graden in een auto zonder airco scheen, en je eigenlijk maar een kleine dertig kilometer hoefde te rijden. Vanuit York was het niet meer dan een half uur rijden had Steve, de eindredacteur van de krant waarvoor ze werkte, gezegd. Steve had haar naar de opgraving gestuurd omdat hij wist dat Jane in haar jeugd meerdere malen had geassisteerd bij het graven, en omdat ze in staat was een objectief verhaal te schrijven.

De opgraving was namelijk een noodopgraving, waarbij tijd een belangrijke rol speelde. Er waren twee partijen die er baat bij hadden dat het graven zo snel mogelijk gebeurde, of in dit geval juist helemaal niet gebeurde. Aan de ene kant had je de eigenaar van het landgoed waar de resten van een Romeinse tempel in de grond zaten en die zo snel mogelijk van de gravers af wilde, en aan de andere kant de afdeling archeologie van de universiteit van York, die de resten van de tempel misschien wel geconsolideerd wilde hebben en toegankelijk voor het publiek wilde maken.

Van de tijd dat ze zelf als amateur opgroef, wist Jane dat een dag van opgraven tegen vijf uur stopte. Dan was iedereen moe van het gebukte troffelen, het graven met spaden en het staande tekenen. Eigenlijk had het geen zin meer om nu nog een interview af te nemen met Stuart Morris, de opzichter van de opgraving. Stuart Morris was, zo had Steve verteld, met hart en ziel bezig om zoveel mogelijk gegevens uit de grond te halen voordat de gestelde termijn van graven afliep. De eigenaar gebruikte al zijn macht -- en geld -- in de hogere politieke kringen om consolidatie tegen te gaan en de opgraving te bespoedigen, zodat hij en zijn aannemer de vrije hand kregen voor de bouw van een luxe hotel.

Jane vloekte nogmaals hartgrondig en besloot op goed geluk een klein pad in te rijden dat overhangen werd door stuiken en lage bomen. Wat zou Morris zeggen als ze niet kwam opdagen? Hij had al met tegenzin ingestemd met het interview, want de tijd die hij aan haar besteedde, was voor hem verloren tijd. De vrijwilligers die waren ingezet om hem te helpen deden goed werk, maar ze hadden vrij veel hulp nodig om alles juist te interpreteren en in te tekenen. Een van hen had zelfs door een muur heen gegraven omdat hij de resten niet als muur had herkend. Steve had dit grinnikend verteld, maar Jane kon zich de wanhoop van Morris goed voorstellen. Het aantal goede archeologen in

dienst van de universiteit van York was niet groot en daarbij kwam dat deze momenteel weinig geld had. Vrijwilligers waren de enige hulpbron als het ging om noodopgravingen, maar soms richtten ze meer schade aan dan ze zelf vermoedden. De tijdsdruk, die een grote rol speelde, maakte dat de archeologen niet anders konden en Jane wist dat Stuart Morris niet zou staan te juichen als ze weer een nieuwe afspraak wilde maken.

Het pad dat als een asfaltweggetje was begonnen, eindigde in een zandpad. De heuvels aan beide kanten waren zo steil en begroeid met struikgewas dat het er bijna donker door werd. Het dal, dat door de oeroude groene heuvels werd ingesloten, heette de Whickamvallei. Door de continuïteit van bewoning zou hier heel wat onder de grond kunnen liggen en Jane was dan ook zeer benieuwd of alleen de Romeinen hier hun tempels hadden gebouwd en hun sporen hadden achtergelaten. Dat zou Morris haar wel kunnen vertellen.

Janes getrainde oog zag nu in de schaduw andere autosporen en ze besloot verder te rijden. Na een wat moeizame en hobbelige tocht kwam ze uiteindelijk weer op een verharde weg uit. Aan één kant stonden drie huizen met een waakhond, die voor alle drie de huizen scheen te waken. Hij liep vrij rond en blafte woest. Jane was blij dat ze in een auto zat, ze hield helemaal niet van honden. Het wegdek begon weer barsten te vertonen en ze kon kiezen uit twee kanten. De autosporen waren verdwenen en op goed geluk sloeg ze links af. Ze moest flink gas geven toen ze een steile heuvel opreed.

Boven op de heuvel aangekomen, hield ze haar adem in. Vóór haar scheen de zon op de zacht glooiende vallei, die in haar eenvoudige pracht er haast oeroud uitzag. Ondanks het feit dat het al begin september was, zag alles er nog groen uit en alleen hier en daar verrieden enkele roodbruin gekleurde bladeren dat de herfst in aantocht was. Onder aan het begin van het dal stond een klein Normandisch kerkje vredig naast een meer waar eenden en meerkoetjes op dreven. Jane zag rook komen uit de schoorsteen van het huisje dat ernaast lag. Een negentiende-eeuwse cottage, schatte ze toen ze de bouw van het huis en de rode stenen die ervoor gebruikt waren bekeek. Verder was er geen gebouw te bekennen en het was er heel rustig. Maar rondom de cottage zag ze de bekende open plekken waar de paaltjes, aan elkaar verbonden door het roodwitte plastic lint, het op te graven terrein afzetten. Enkele plekken waren afgedekt met zeil.

Jane bleef even genietend kijken en snoof de geur van het grasland op. Wat was het toch mooi hier. Het zou toch vreselijk zijn als deze omgeving door winstbejag van een commercieel ingestelde eigenaar met een hoop poen in zijn zak en verder geen greintje cultureel besef zou moeten verdwijnen. Ze parkeerde haar auto iets verderop waar een paar andere auto's geparkeerd stonden en en liep langzaam door het hoge groene gras de heuvel af naar het huisje. Blijkbaar bevond de ingang van het huis zich aan de andere kant, want er zaten slechts twee kleine raampjes in de afbladderende muur. Het was op zich best een groot huis voor negentiende-eeuwse begrippen en Jane vroeg zich af of het misschien twee huizen aan elkaar waren. Om de cottage heen was door vele voetstappen het gras verdwenen en vormden zandkiezels een soort terras. Aan de andere kant van de cottage hoorde Jane

ineens boze stemmen. Nieuwsgierig liep ze om het huis heen en voorzichtig gluurde ze om de hoek. Wat ze toen zag, deed haar haar voorzichtigheid vergeten en ze keek verbaasd naar het tafereel dat zich voor haar ogen afspeelde.

Op een grote afvalhoop van zand, klei en bladeren zat, naast een omgevallen kruiwagen en een lachende slungelige jongen, een man die wild met zijn armen zwaaide en boos tekeering tegen iemand die onder aan de afvalhoop stond. Deze riep hem toe dat hij onmiddellijk naar beneden moest komen en maken dat hij wegkwam. De man, duidelijk niet een van de opgravers omdat hij keurig in het pak zat, krabbelde overeind en sloeg kwaad het zand van zijn kleren. Met grote stappen kromp hij naar beneden, maar voordat hij beneden was aangekomen, struikelde hij over een steen die half uit de afvalhoop stak. Met veel gevloek belandde hij op de grond.

De man onder aan de afvalhoop haalde diep adem en bedwong duidelijk de irritatie in zijn stem. ‘Tja, dat krijg je ervan als je je met zaken bemoeit waar je geen verstand van hebt. Maak dat je wegkomt, Harris, en zeg tegen je baas dat zolang de termijn niet verstreken is, jullie hier niets te zoeken hebben!’

De jongen, wiens slungelige uiterlijk nog eens extra benadrukt werd door een mager lijf met lange bruine haren die nodig eens geknipt moesten worden, een slobberende broek en een versleten t-shirt, deed Harris na en viel met opzet van de afvalhoop af, waardoor Harris nog meer zand over zich heen kreeg. ‘Oeps,’ zei de jongen, ‘sorry hoor.’

Harris opende zijn mond om hem van replek te dienen, maar zag ervan af. Hij probeerde opnieuw iets van zijn waardigheid en pak te redden, maar besloot toen te vertrekken. Hij stormde Jane voorbij, haar bijna omver gooiend toen hij met woeste stappen de heuvel opklom naar het parkeerterrein. Jane vermoedde dat dit een van de mannen van de aannemer was, zo niet de aannemer zelf, en degene die hem van het terrein had gestuurd, moest Stuart Morris zijn. Hij was al druk bezig de kruiwagen van de afvalhoop af te halen en gaf de jongen een standje.

‘Ik weet dat ik het niet goed mag vinden, maar je deed werkelijk je best, Simon, om zo oenig mogelijk te doen.’ Hij knipoogde naar Simon en hielp hem overeind.

‘Ach, eigen schuld toch?’ zei Simon terwijl hij breed grijnsde. Toen kreeg hij Jane in de gaten die van een afstand alles had gezien. Zijn blik deed Morris beseffen dat er nog een ongenode gast aanwezig was. Ze nam haar kans waar.

‘Meneer Morris?’ vroeg Jane. Ze stapte naar voren en stak haar hand uit. ‘Ik ben Jane Widowson van de *Elliot Times*. Ik had om half vier een afspraak met u, maar ik ben de weg kwijtgeraakt, mijn excuses.’

Stuart Morris draaide zich langzaam om en negeerde haar uitgestoken hand. ‘Mevrouw, u begrijpt dat ik nu geen tijd meer heb om een interview met u te doen.’

Jane keek gefascineerd naar de man die voor haar stond. Hij was groot, minstens een meter tachtig, en hij had zwart haar dat hij met een ongeduldige zwaai naar achteren gooide. Zijn ogen waren grijsblauw en schitterden van de opwinding die Harris blijkbaar had veroorzaakt. Stoppels van een

paar dagen oude baard sierden zijn rechte kin. Hij was gekleed in een afgeknipte spijkerbroek en een oud hemd waarvan de mouwen waren opgerold zodat kleine gouden krulhaartjes zichtbaar werden. Zijn accent verraadde dat hij uit het zuiden kwam, zijn woorden waren welgekozen en keurig uitgesproken. Al zat hij onder de opgedroogde moddervlekken, Jane kreeg de indruk dat hij net uit een modellenmagazine was weggelopen. Zou hij ook de manieren van een model hebben? Maar Morris keek Jane met zo'n afgemeten blik aan dat ze dat idee snel vergat. Dit was geen man die met zich liet sollen. Ze wist niet zeker of ze hem wel mocht.

‘Wilt u zo vriendelijk zijn het terrein te verlaten en een andere keer terug te komen, het liefst als dit allemaal voorbij is, zodat ik mijn werk kan doen?’

Jane trok haar hand terug. Haar wenkbrauwen gingen haast onmerkbaar een beetje omhoog. Nu wist ze zeker dat ze deze man niet mocht. Ze voelde zich kwaad worden om de manier waarop hij haar aansprak. Kwaad omdat hij haar blijkbaar de schuld gaf van het gedrag van die Harris. Ze gooide haar lange blonde haren die in een schuine paardenstaart waren vastgebonden naar achteren, stak haar kin uitdagend naar voren en keek hem met een koele blik aan. ‘Meneer Morris, wilt u zo vriendelijk zijn om mij even uit te leggen wat er mis is? Ik ben niet in dienst van Harris, wie dat ook moge zijn, en ik ben ook niet van plan om die afvalhoop hier omver te gooien, mocht u daar bang voor zijn.’

Zijn ogen werden spleetjes en namen haar nu langzaam op. Haar gele zomerjurk zat nauw om haar taille en verried een slank lijf. Haar zeegroene ogen keken hem vragend maar afstandelijk aan. Haar volle rode lippen stonden uitdagend op elkaar gedrukt. Als hij onbeschoft kon doen, kon zij dat ook. Ze bleef hem met een rechte blik aankijken en sloeg haar ogen niet neer, al had ze het gevoel dat hij dwars door haar heen keek met zijn arrogante blik.

Morris zwaaide zijn haar naar achteren, dat opnieuw in zijn ogen hing. Hij tuitte zijn lippen en bleef Jane strak aankijken. Even leek het erop dat hij wilde glimlachen. Maar zijn ogen lieten zien dat hij niet geamuseerd was. Jane dacht ineens dat het een hele uitdaging zou zijn om deze man te laten lachen.

‘Het spijt me, mevrouw...’

‘Mijn naam is Jane Widowson, van de *Elliot Times*,’ zei Jane weer. ‘Ik heb u al uitgelegd waarom ik zo laat ben.’

Morris knikte en iets van zijn ergernis nam af. Hij keek van de afvalhoop naar Jane. ‘Soms word ik zo moe van die lui die maar denken dat ze hier kunnen binnenvallen en de opgraving naar hun hand zetten.’ Hij gaf Simon het bevel om de kruiwagen op te ruimen en de opgravingsplekken die nog open lagen met zeil te bedekken. ‘Neemt u mij niet kwalijk dat ik af en toe zo reageer op vreemden, maar we worden nogal eens lastig gevallen. Komt u even mee de cottage in, dan zal ik eens zien wat ik voor u kan doen.’ Hij glimlachte zowaar even en liet haar voorgaan zodat ze naar binnen kon lopen.

Jane knikte even en wist dat ze deze eerste slag gewonnen had. Met verwondering zag ze de verandering in zijn gezicht aan. Net was hij de dondergod zelf die haar bekeek alsof ze een kakkerlak

was, maar een glimlach veranderde zijn hele gelaatsuitdrukking. Desondanks kon ze hem nog niet peilen en met een strak gezicht liep ze voor hem uit de kamer van de cottage binnen.

Het bleek een keuken te zijn, waar enorme grote pannen op een superouderwets fornuis stonden. Naast de keuken bevond zich een kleine zijkamer, die nu dienst deed als kantoor, maar die vroeger waarschijnlijk de zitkamer was geweest. Een meer dan de helft van de kamer in beslag nemende grote tafel was bezaaid met papier en plattegronden, en twee tuinbanken namen de rest van de kamer in. Diverse dozen met artefacten die nog gewassen moesten worden, stonden her en der verspreid, althans, daar waar nog plek was. Voor zover Jane kon zien kon je hier verder niet naar boven, dus in de keuken moest de trap zijn die naar de eerste verdieping en tevens zolder leidde. Aan de andere kant van de tafel zat een man van in de zestig, die bezig was een plattegrond te kopiëren op een met lijnen voorgedrukt papier. Hij keek verstoord op toen ze binnenkwamen, maar ontspande zich weer toen hij zag dat Jane gevolgd werd door Morris. Zijn verweerde gezicht was bruinverbrand en twee felblauwe ogen namen Jane boven een bruine baard nieuwsgierig op. Hij had een flinke buik en met moeite schoof hij zijn stoel naar achteren.

Een gebaar van Morris dat alles okay was stelde de man gerust. Toch keek hij enigszins met achterdocht naar Jane, die een goedendag mompelde.

‘Ken, dit is mevrouw Widowson die mij gaat interviewen voor de *Elliot Times*. Ik heb toch maar ingestemd, wie weet geeft het goede publiciteit. En wees maar niet bang, zij is geen maatje van Harris. Zei ze tenminste net.’ De woorden werden luchtig uitgesproken, maar Jane hoorde de bezorgdheid die eronder lag. Even keek ze hem aan, maar zijn gezicht verried niets en hij keek alleen naar Ken.

‘Goedendag, mevrouw,’ zei Ken vriendelijk. Zijn gezicht deed Jane aan een goedmoedige tuinkabouters denken, wiens lach tot in zijn ogen reikte. Hij reikte haar zijn hand over de tafel heen en toen Jane hem aannam, schudde hij deze stevig. ‘Ik was inderdaad even bang dat je bij die griezel hoorde die net op het terrein was. Waar is iedereen trouwens, Stuart? Ik heb het idee dat alle mensen al weg zijn, en het is nog geen’ -- hij keek snel op zijn horloge -- ‘excuses, het is wél al bijna half zes. De tijd vliegt als je zo druk bezig bent.’

‘Rustig Ken,’ zei Stuart glimlachend. ‘Iedereen is al vanaf vier uur vrij vanwege de wedstrijd tussen Bemlin en Walton. Alleen Simon en Andy zijn er nog. Zelfs Harris is al vertrokken,’ voegde hij er met een knipoog aan toe. ‘Maar moet jij daar ook niet naar toe?’

‘Ja zeg, dat was ik glad vergeten. Sorry mevrouw, een volgende keer spreken we elkaar wel nader.’ Hij gaf Jane een vette knipoog. Hij rolde de papieren geroutineerd op en stopte ze in een buis die op tafel lag. ‘Stuart, tot morgen.’

Hij stapte langs Jane naar buiten en liep fluitend weg. Morris keek hem na.

‘Ken heeft altijd een goed humeur en weet ons op te vrolijken als we in de put zitten. Letterlijk en figuurlijk. Maar aangezien iedereen hier weg is, en ik verga van de honger, stel ik voor dat we in een restaurant ons gesprek vervolgen. Tenzij u dat niet zakelijk genoeg vindt, mevrouw Widowson?’ Hij keerde zich naar haar toe en keek haar vragend aan.

‘Eh, nee, prima,’ antwoordde Jane een beetje overrompeld. Ze had niet verwacht dat hij alsnog een interview zou geven, maar deze man, die met een nog steeds geamuseerde arrogante blik naar haar stond te kijken, gaf haar de kriebels. Meestal zag Jane in een oogopslag wat voor vlees ze in de kuip had, maar Stuart Morris liet zich niet zo snel kennen.

‘Mooi, dan gaan we naar de pub in Grimston, daar serveren ze heerlijke tonijnsalade.’ Hij pakte Jane bij haar arm en duwde haar zachtjes weer naar buiten. Hij haalde een sleutel uit zijn zak en sloot de gammele deur van het huisje af, checkte de ramen en riep Simon toe dat hij ook naar huis moest gaan. En dat ie dat vooral aan Andy moest zeggen. Samen liepen ze over het pad naar boven naar de parkeerplaats.

Zoals Jane al vermoedde, was de jeep die onder de modder zat van hem, en toen hij de deur voor haar openhield, zei ze dan ook liefjes: ‘Hoe denkt u dat ik hier gekomen ben? Met een taxi?’ en ze wees naar haar eigen auto. ‘Rijd u maar voor, meneer Morris, ik volg u wel.’

Morris haalde zijn schouders op en sprong in de jeep. ‘Ik zal niet te hard rijden.’

Langzaam reed hij de heuvel af langs het verharde pad, gevolgd door Jane. In plaats van het pad te volgen waarlangs Jane was gekomen, sloeg hij rechts af. Een groot houten hek dat eruitzag alsof het elk moment uit elkaar zou vallen, versperde hen de weg. Morris liet zijn auto met draaiende motor staan terwijl hij het hek opendeed. Hij stapte weer in en reed een stukje verder. Toen gebaarde hij Jane door te rijden terwijl hij achter haar het hek weer sloot door middel van een ketting over een stuk hout dat aan het hek was vastgespijkerd. Hij keek niet op of om toen hij terugliep naar de jeep en weer instapte. Jane haalde geërgerd haar wenkbrauwen op. Irritante kerel.

Ze floot zachtjes toen ze zag waar ze uitkwamen. Als ze zo in het begin had gereden, had ze al die paden en half verharde weggetjes niet hoeven te nemen. Had ze dat geweten, dan was ze makkelijk om half vier op de opgraving geweest. Aan de andere kant, misschien had hij haar dan niet uitgenodigd mee te gaan eten. Ze wist dat tongen lossen werden tijdens een etentje en ze wilde nu weleens weten wat voor toestanden er zich op de opgraving afspeelden.

Langzaam reed hij haar voor door het stadje Maltondale, tot hij bij de pub *Red Lion* stopte. Jane parkeerde haar auto aan de andere kant van het parkeerplaatsje en stapte uit.

‘Ik heb honger als een leeuw,’ zei Morris. ‘Ik verzeker u dat ik pas met een interview instem als ik gegeten heb.’

Aha, daar zat het addertje onder het gras, het ging ook te makkelijk. Nou ja, ze had wel meer pijlen op haar boog. De pub was gezellig druk, maar ze vonden toch een plaatsje aan het raam waar net twee mensen weggingen. Morris schoof haar stoel naar achteren zodat ze kon gaan zitten. Jane zat tegenover hem. Hun knieën raakten elkaar bijna aan onder de tafel en Jane trok zich een klein stukje terug.

Hij vroeg Jane wat ze wilde eten en beval haar de tonijnsalade aan. Het maakte Jane niet veel uit, ze at eigenlijk alles. Wel wilde ze een groot glas Gingerale. Na niet al te lange tijd kwam Morris terug met het gevraagde en zette zich naast Jane neer.

‘Op de opgraving,’ zei hij.

Jane kuchte. ‘Meneer Morris, ik...’

‘Alsjeblieft, zeg maar Stuart. Dat praat wat makkelijker, nietwaar?’

Jane slikte. Hij kon niet veel ouder zijn dan zij, dus was het helemaal niet gek dat hij wilde dat ze elkaar tutoyeerden. Uit principe tutoyeerde Jane de door haar geïnterviewde mensen niet, het schepte een band die ze als journaliste niet kon gebruiken, zeker niet als ze mensen moest interviewen die tegenover elkaar stonden.

‘Ik ben niet gewend om mensen meteen te tutoyeren, meneer Morris. Zou u het verve...’

‘Als je me geen Stuart wil noemen, dan kun je meteen stoppen met dit interview.’ Hij keek haar recht met zijn grijsblauwe ogen aan, haar uitdagend er tegen in te gaan. Tergend langzaam nam hij een slok van zijn bier.

Jane voelde hoe haar wangen rood werden van opwinding. Morris wilde duidelijk de touwtjes in handen houden bij dit interview, maar ze had helemaal geen zin in een machtsstrijd waaruit moest blijken wie de sterkste was. Hoe kreeg hij het voor elkaar dat ze haar tenen kromde als hij maar een paar woorden zei? Ze had in haar carrière als journaliste met veel bottere en onbeschofte mensen moeten werken. Hij was daar echt geen uitzondering op. Maar op de een of andere manier stak het haar meer dan anders en ze kreeg de neiging om op te staan en weg te lopen. Maar als ze iets over de opgraving wilde schrijven, moest ze zich deze keer gewonnen geven. En hem niet laten merken dat ze dat vervelend vond.

‘Prima, Stuart,’ zei ze luchtig. Op dat moment kwam het meisje van de pub met hun eten. De salade zag er heerlijk uit en Jane voelde haar maag knorren. Zoveel had ze nou ook weer niet gegeten tijdens de lunch. Terwijl ze in de verschillende soorten sla begon te prikken, zei ze: ‘Ik zou graag iets meer willen weten over de opgraving, wat jullie precies zoeken, wat jullie zoal vinden, de ideeën van beide partijen en hoe jullie het probleem denken aan te pakken. Wat voor probleem dat dan ook moge zijn. O ja, en wat bedoelde je precies met “goede publiciteit?”’ Ze nam een flinke hap van de sla en de tonijn en pakte een broodje uit het veelkleurige mandje dat erbij geserveerd was.

Morris nam ook een hap. Hij kauwde er expres langzaam op terwijl hij Jane bleef aankijken. Die deed alsof haar neus bloedde en at gewoon verder. Af en toe keek ze van haar bord op en keek Morris met een nonchalante blik aan.

Plots schaterde Morris het uit. Hij schudde geamuseerd zijn hoofd en vroeg: ‘Hoe lang hou je dit vol? Volgens mij ben jij het type dat de hele maaltijd niets zegt en toch haar zin krijgt.’

Jane stopte met eten. Ze veegde haar mond met een servet af en keek Morris van boven haar glas aan. Ze wist niet precies wat ze ervan moest denken, maar toen ze zag dat humor het had gewonnen van ergernis, moest ze ook lachen. Ze haalde haar schouders op. ‘Ik ben wel gewend om zo’n stoïcijnse houding aan te nemen bij moeilijke mensen. In mijn vak moet je wel de sterkste zijn en mensen kunnen inschatten. Anders krijg je je artikel niet.’

‘En hoe schat je mij in?’

‘Tja.’ Jane brak een stukje van haar broodje af. ‘Als iemand die wel degelijk weet hoe hij met de pers om moet gaan. Als iemand die gewend is het werk op zijn manier te doen zonder al te veel water bij de wijn te doen. En als iemand die een goede salade kan waarderen.’ Ze hief haar glas op. ‘Als we klaar zijn, wil ik je echt interviewen.’ Ze keek even bedenkelijk, maar zei toen: ‘Stuart.’

Stuart Morris glimlachte en ging toen verder met zijn eten. ‘Goed. Maar dan kunnen we nu over koetjes en kalfjes praten, nietwaar? Vertel eens iets over jezelf. Hoe lang zit je al in dit vak?’

‘Je bedoelt de journalistiek? Nog niet zo lang eigenlijk. Wat zal het zijn, vijf jaar? Toen ik op de middelbare school zat, was ik altijd bezig met de schoolkrant. Het lag voor de hand dat ik journalistiek ging doen. Dus kwam ik op de opleiding terecht waar ik Steve Barack leerde kennen.’

‘Barack?’ interrumpeerde Stuart. ‘Is hij niet de hoofdredacteur van de *Elliot Times*?’

‘Ja,’ zei Jane flijntjes. ‘Ik wérk voor de *Elliot Times*, weet je nog? Steve heeft mij aan dit baantje geholpen. Zijn hele familie zit in het krantenbedrijf, dus zijn baan was al verzekerd voordat hij klaar was met zijn studie. Aangezien we goede vrienden zijn geworden, bood hij mij dit werk aan dat ik natuurlijk met beide handen aannam. Omdat ik in mijn vrije tijd als amateur-archeologe mee heb geholpen aan opgravingen overal in het land, zorgt hij ervoor dat ik dit soort opdrachten krijg. Ik maak verslagen van de opgravingen die op een iets uitgebreidere manier dan gewoonlijk in de krant komen. Vandaar dat ik bij jou terecht kwam.’

‘Doe je nog steeds iets aan archeologie?’

‘Nee, helaas. Het vergt te veel tijd en ik moet artikelen schrijven, anders komt er geen brood op de plank.’ Ze dronk de Gingerale op. ‘Als ik niet verkeerd gereden had, was ik op tijd geweest voor dit interview en hadden we hier niet gezeten.’

‘Nee,’ zei Stuart. ‘Dat klopt. Ik moet toegeven, het is verdomd moeilijk om de weg te vinden. Daar zijn we erg blij mee, want figuren als Harris kunnen we missen als kiespijn.’

‘Wat was dat nou precies,’ vroeg Jane, die de kans aangreep om haar schrijfblok uit haar tas te pakken. ‘Wat deed hij daarboven op die afvalhoop?’

‘Zijn wij klaar met de maaltijd?’ vroeg Stuart, die op dat moment zijn mond afveegde.

‘Ja.’ Janes stem zei hem dat hij er niet langer omheen kon. Hij zakte achterover in de bank met het bierglas in zijn hand.

‘Het was een grapje van Simon. Hij was de laatste die nog bezig was met het schoonmaken van het gereedschap en kon het niet laten om Harris te sarren. Harris vroeg er natuurlijk om.’

‘Wie is die Harris?’

‘De aannemer van de beruchte Lord Ansom. Ansom is de eigenaar van het landgoed waar de opgraving plaatsvindt. Hij heeft heel wat landgoederen in Engeland en Schotland. Een man met zeer veel geld en daardoor macht. Ik kan alleen maar hopen dat mijn opdrachtgever, de universiteit van York, tegen hem opgewassen is.’

‘Want anders? Wat is er zo belangrijk aan deze opgraving?’

‘Er zitten veel Romeinse overblijfselen in de grond in deze contreien. Altijd interessant. Maar onze opgraving is nét iets belangrijker dan een gewone.’

Jane trok haar wenkbrauwen op. ‘Waarom?’

‘Omdat dit een verwaarloosde site is.’ Stuart pauzeerde even om zijn woorden te laten inzinken. ‘In 1839 werd in een soort lokaal krantje met de indrukwekkende naam *the Gentleman’s Magazine* melding gemaakt van een plek waar tegelrestanten van een hypocaustumvloer gevonden waren. Dat is zoals je waarschijnlijk wel weet een vloerverwarmingssysteem dat de Romeinen in Groot-Brittannië introduceerden. Een ingenieuze manier van verwarming die bij de bouw van villa’s werd gebruikt. Die vind je niet overal. Maar om een of andere reden is met die observatie verder niets gedaan, het is nooit onderzocht waardoor de grond nog maagdelijk is: alle sporen, artefacten en profielen zijn hoogstwaarschijnlijk niet geschaad.’

‘Maar hoe wist je dan dat precies op déze plek iets te vinden was als dit gebied niet op de lijst voor archeologisch onderzoek staat?’ wilde Jane weten.

‘Puur toeval. Zoals je misschien wel weet, wil Lord Ansom hier een luxe hotel neerzetten, in de uitloper van de North Yorkshire Moors. Ansom had de opdracht gegeven om de ondergrond te bekijken, om te zien of er wel gebouwd kon worden. Zijn werknemers hadden al een heel stuk “leeg” gemaakt -- het gedeelte dat nu verborgen ligt onder het zeil en afgezet is door paaltjes -- toen ze op de muren van de tempel stuitten. Een van hen was zo slim om de Archeologische Dienst van de universiteit van York erbij te halen. Ik weet nog steeds niet wie dat gedaan heeft, maar ik ben hem wel dankbaar, al zal Ansom hem wel vervloekt hebben. En als ik zeg dat de werknemers op de tempel stuitten, dan bedoel ik dat letterlijk. Ze waren bezig met grondboringen om te zien waar ze het beste de nieuwe pijpleiding voor dat hotel konden leggen, toen ze recht door de oostmuur van de tempel gingen. Gelukkig was York gewaarschuwd en konden we de zaak stillleggen. Maar niet voor lang, ben ik bang.’ Stuart strekte zijn benen en ging verzitten.

‘Die muren zijn natuurlijk de aanleiding voor de opgraving,’ vervolgde hij, ‘maar Ken Haword - - die je net zag -- is meteen in het streekarchief gaan zoeken en vond dat krantje, dat dus heel summier over enkele gevonden aardewerken scherven en die hypocaustumtegels geschreven heeft. Daardoor wisten we dat hier in de buurt zeker iets onder de grond heeft gezeten. Hoe dan ook, het heeft zo moeten zijn dat tegelijkertijd met het fiasco van die grondboringen, een lokale boer een stuk ijzer vond toen die lui bezig waren. Hij is ermee naar de lokale geschiedenisbond gegaan die, net als die werknemer van Ansom, aan de bel getrokken heeft, want het was natuurlijk geen stuk ijzer, maar een Romeinse fibula.’

‘Een mantelspeld? Zomaar op het maaiveld?’

‘Ja. Ken heeft daarop de SMR, de zogenoemde *Sites and Monuments Record* uit 1867 van het gebied bekeken. Dat is een monumentenlijst van alle bekende archeologische sites en monumenten. Vaak is er ook een SMRbureau voor elke provincie en de database wordt regelmatig bijgewerkt. Daarop zag Ken dus deze akkers en velden, en de daarbij behorende huizen getekend en beschreven

staan. Op één van de kaarten was in dit veld een rechthoekige vorm getekend. Ken dacht direct dat dat het Romeinse huis moest zijn waar de fibula vandaan kwam, of een tempel. Maar voor hetzelfde geld was het een middeleeuws huis. Daarom zijn we begonnen met het graven van een proefsleuf aan de oostkant van het veld en daar zijn inderdaad meerdere muren van een tempel uit gekomen.'

Stuart pauzeerde even. 'Kun je je de vondsten van de opgraving in Milton Keynes van een paar jaar geleden herinneren? Daar vonden ze per toeval een complete pot met Romeinse munten en fibula's in een stuk grond dat archeologisch gezien absoluut niet op de lijst van projecten stond. En nu is het een toeristische trekpleister geworden.'

Jane knikte. Ze had de kranten met interesse gevolgd. 'Vertel eens iets over die tempel. Hoe weet je zeker dat het een tempel is geweest en niet, zoals je net suggereerde, een huis? Zijn er artefacten uit de grond gekomen die bevestigen dat het een tempel is, of zijn het alleen sporen van palen en stenen?'

'Jij vraagt tenminste niet of we al gouden afgodsbeelden hebben gevonden.'

'Natuurlijk niet!' antwoordde Jane verontwaardigd. 'Ik zei je toch dat ik zelf ook gegraven heb. Ik ben geen imbeciel op dit gebied, dus behandel me er niet als een.'

Stuart hief zijn handen op. 'Sorry, mijn fout. Ik ben haast niet anders gewend dan domme journalisten.'

Jane snoof. 'Vertel nou maar.'

'We zijn geen huisvuil tegen gekomen. En we hebben hetzelfde tempelpatroon elders gevonden. De Romeinse tempels zijn meestal in de klassieke stijl gebouwd: rechtoe, rechtaan, en de tempel die we hier gevonden hebben is daar een prima voorbeeld van. Rechthoekig, zoals we al op die Monumentenlijst zagen, vier bij zes meter, met een verhoging in het midden of aan de zijkant waarop het afgodsbeeld stond. Sporen van zo'n verhoging van ons heiligdom, zoals we de tempel noemen, zijn nog maar net gisteren gevonden. De plattegrond van de tempel staat al bijna geheel op papier. Ken was die net aan het kopiëren toen wij binnenkwamen. Verder hebben we drie olielampjes gevonden, waarvan eentje versierd is met een toneelmasker. We hebben de tempel nog niet kunnen dateren, maar het zou me niets verbazen als hij uit de tweede eeuw stamt. We hebben wel twee andere dateerbare scherven gevonden, maar die lagen bij een benen kam.'

Jane keek op van haar schrijfblok. 'Een benen kam in een tempel?' Ze keek sceptisch.

'Die benen kam is samen met die twee dateerbare scherven helemaal aan de uiterste zuidkant van wat we nog steeds de tempelsite noemen gevonden,' zei Stuart met een glimlach, Janes kritische vraag waarderend. 'Eigenlijk hoort het niet meer op de tempelsite thuis, net zomin als die scherven, zoals je begrijpt. Daarom denken we nu dat er een villa naast die Romeinse tempel onder de grond ligt.'

'Een villa?' vroeg Jane verwonderd.

‘Die kam zou als vondst op een villasite kunnen worden gevonden. Vandaar mijn vermoeden dat er vóór of nadat de tempel gebouwd werd hier een villa heeft gestaan. De aardewerken scherven stammen in ieder geval uit de tweede eeuw, of het begin van de derde.’

‘Hm.’ Jane keek Stuart fronsend vanaf haar kladblok aan. ‘Een Romeinse villa. Waarom geen Romano-Brits huis? Die worden hier toch vaker opgegraven?’

‘De scherven waren geen ruw gemaakt, rood en zwart gekleurd aardewerk, wat typerend is voor Romano-Brits aardewerk,’ antwoordde Stuart. ‘Nee, dit waren fragmenten van terra sigillata en geïmporteerd duurzaam aardewerk dat alleen de Romeinen gebruikten. Romeinen die blijkbaar rijk genoeg waren om dat aan te schaffen waardoor je eerder aan een villa denkt dan aan een simpel huis.’ Hij nam een slok van zijn bier.

‘Ken is druk bezig om systematisch alle kaarten van dit gebied te vergelijken om de plaats van de villa te kunnen bepalen,’ ging hij verder. ‘Op één daarvan, uit het begin van de vijftiende eeuw, stonden namelijk onverklaarbare rechte lijnen. Mogelijk de omtrek van een villa. En zodra hij die kan interpreteren, kunnen we beginnen. We moeten natuurlijk de archeologie zijn werk laten doen om het raadsel op te lossen.’ Stuart keek toe hoe Jane zijn woorden neerschreef en zei toen: ‘Maar dat is nou juist het probleem, want het zou betekenen dat we veel langer zouden moeten graven. De tempel is in ieder geval verwoest in de tweede eeuw na Christus, aangezien de grondsporen een grote brand aangeven uit die tijd. Door die brand zijn de meeste artefacten vernietigd of gewoon meegenomen door de aanvallers.’

Jane keek hem met een schuin hoofd aan. ‘Hoe weet je dat het een aanval uit de tweede eeuw was en niet simpelweg een blikseminslag die de boel in brand zette?’

Stuart lachte. ‘De aanval staat beschreven in een document uit 210 door een lokale schrijver, ene Tarquinius. Deze Tarquinius zegt dat hij de gegevens uit eerste hand heeft, namelijk van zijn overgrootvader die in het leger van Antoninus streed. We weten dat een Keltische stam, de Brigantes, hier in de tweede eeuw na Christus minstens twee keer de Romeinen heeft aangevallen, in het jaar 139 en 154. In 138 sterft de grote Hadrianus, naar wie de Muur in Noord-Engeland genoemd is. Antoninus Pius volgt hem op en slaat de aanval van de Britten neer met succes. Dan, in 140 na Chr., bouwt Antoninus zijn Muur ten noorden van de Muur van Hadrianus om de Brigantes en de Picten tegen te houden. De Brigantes waren de sterkste stam, en het zou me niets verbazen als ze hun gebied ten zuiden van de Muur van Hadrianus hadden verlaten om de rijke Romeinen hier een hak te zetten.’

‘Ja,’ zei Jane peinzend, ‘dat zou goed mogelijk zijn.’

‘Het is verleidelijk om die benen kam bij de scherven te betrekken. Maar we hebben ook fragmenten van zandsteen met inscripties op de tempelsite gevonden.’

‘Ah!’ Jane keek verrast op. ‘En? Waren de letters nog te lezen?’

‘Niet helemaal. Ze zijn pas een paar dagen geleden gevonden en ze liggen nu bij een expert op het gebied van Romeinse inscripties. Hij zal de naam van de god die hier aanbeden werd er wel uit kunnen halen, hoop ik.’

Stuart schudde zijn hoofd. ‘Maar om een of andere duistere reden wil Lord Ansom ons dringend van zijn land hebben, al begrijp ik niet waarom. Een noodopgraving neemt geen jaren in beslag.’

‘Nee, da’s waar.’ Jane legde even nadenkend een vinger op haar mond. ‘Maar ik kan me wel voorstellen dat hij jullie zo snel mogelijk van zijn land wil hebben. Wie zit er nou te wachten op mensen die de boel ophouden, waardoor hij zijn idiote idee om hier een hotel te bouwen niet kan uitwerken?’

‘Zeg jij het maar,’ antwoordde Stuart droogjes.

Jane knikte en sabbelde op haar pen. ‘Een noodopgraving dus. En wat bedoelde je nu met “goede publiciteit”?’

Stuart lachte. Jane Widowson liet zich niet met een kluitje in het riet sturen en ze had nog geen antwoord op deze vraag gehad. ‘Nou kijk, als mensen hierover in de krant lezen, zullen degenen die de geschiedenis belangrijk vinden op onze hand zijn. Dat kan alleen maar in ons voordeel werken. We hebben dit eerder bij de hand gehad toen we jaren geleden een campagne hebben gevoerd voor de plannen om de resten van een zeventiende-eeuwse boerderij te consolideren. Het was toen de lokale geschiedenisclub die de gemeente overtuigde van het feit dat juist daardoor toeristen aangetrokken zouden worden. En een campagne om deze tempel te consolideren is nu precies wat Lord Ansom níet wil. Publiciteit brengt volgens hem de verkeerde mensen naar deze plek. Hoe meer publiciteit, hoe meer bemoeienissen van anderen die net als wij ernaar streven het tempelgebied als monument te conserveren en eventueel opnieuw op te bouwen. Publiciteit voor het hotel komt pas op gang als alles hier weer onder de grond ligt. Ansom wil op zijn eigen manier, en vooral in zijn eigen tijd, ruchtbaarheid geven aan zijn hotel. Met de juiste gouden randjes, als je begrijpt wat ik bedoel.’

Jane rolde met haar ogen. ‘En of ik dat begrijp. Ik zal zien hoe ik dit zodanig in mijn artikel kan verweven dat niemand aanstoot neemt. Maar is het niet zo dat de Engelse Monumentenzorg beslist of een site een nationaal monument wordt of niet?’

‘Ja, dat klopt. De Monumentenzorg heeft een soort van beschermprogramma voor gebouwen die op die lijst komen te staan. Daarvoor bekijken ze vier keer per jaar welke monumenten in het hele land -- die bij hen worden aangemeld -- kunnen worden opgegraven en welke de status van beschermd monument krijgen. Dan worden ze in één keer ter plekke bekeken en beslissen de leden wat officieel erkend monument wordt en wat niet.’

‘Hm.’ Jane dacht even na. ‘Hier zouden dus twee monumenten uit de grond kunnen komen. De tempel, wat een vaststaand feit is en die villa die je nog moet lokaliseren en dan wil opgraven.’

‘Ja.’ Stuart keek Jane aan. ‘We zien wel wat eruit komt. Ik ben vooral benieuwd naar die inscripties. Maar de god van de bewoners van de Whickham Vallei heeft in ieder geval niet geluisterd naar de smeekbeden van zijn aanbidders, want de Romeinen hebben Groot-Brittannië hoe dan ook veroverd. Maar zeker niet zonder slag of stoot.’

Jane knikte. ‘Om terug te komen op het probleem van jouw gezellige, maar onwrikbare landeigenaar, hoe wil je dat probleem oplossen?’ Ze zat weer klaar met de pen in de aanslag.

‘O,’ zei Stuart. ‘Daar zullen de nodige koppen voor moeten gaan rollen. De universiteit van York zal zijn beste krachten moeten inzetten om dit complex te bewaren, zover heb ik ze al gekregen. Maar we moeten die villa vinden, want alleen een tempel van deze afmetingen zal niet zo snel op de begeerde Monumentenlijst komen te staan. In de tussentijd zal Lord Ansom net zo hard proberen het tegen te houden. Het punt is dat we nog maar vier weken de tijd hebben om alles af te ronden, tenzij er een verlenging komt.’ Hij zuchtte. ‘Ken is druk in de weer om nog meer gegevens te vinden over de mogelijke ligging van de villa, vóór die tijd kunnen we niets doen. Ik hoop wel dat we, als we iets van een villa vinden, het kunnen opgraven voordat de tijd verstreken is. Want als York het niet voor elkaar krijgt om extra manschappen en materieel in te zetten voor deze opgraving, zie ik het somber in. York heeft een klein budget en ze moeten keuzes maken. Stel dat het bij die tempel blijft, dan komt er waarschijnlijk geen consolidatie en zijn we weer een stukje erfgoed kwijt aan een meedogenloze exploitant die zich lord noemt.’ Hij dronk zijn bier op. ‘Het probleem is ook dat ik niet zulke goede krachten op de opgraving heb, het zijn voornamelijk vrijwilligers. Allemaal heel enthousiast hoor, daar niet van, maar je moet ze continu helpen en dat kost nou eenmaal veel tijd. Mijn collega, die me normaal gesproken helpt, had een ander karwei te klaren dus daar heb ik nu niets aan.’

‘Goed Stuart, nog een laatste, persoonlijke vraag en dan heb ik voldoende voor een artikel. Kun je wat over jezelf vertellen zodat de lezers een idee krijgen wie je bent?’

‘Ik weet niet of dat wel zo interessant is. Maar ik wil je wel wat vertellen. Ik ben in York geboren en getogen en heb archeologie gestudeerd aan de universiteit. Net als jij had ik een goede vriend die in het banencircuit zat en hij heeft me aan deze baan geholpen. Daar ben ik hem erg dankbaar voor, want ik heb zo mijn ideeën over bepaalde zaken die niet door iedere archeoloog gewaardeerd worden. Verder heb ik een zus en mijn ouders leven beiden nog. Zo, is dat voldoende?’ vroeg hij terwijl hij haar schuin aankeek.

Ze klapte haar schrijfblok dicht. ‘Dit is prima, aan het eind van de week staat het in de *Elliot Times*. Mag ik nog een foto nemen van het terrein, dan wordt het wat duidelijker voor de lezer. O, dom!’ Te laat bedacht ze dat ze dit had moeten doen terwijl ze op de opgraving was. Ze hief haar handen en knikte Stuart toe voordat deze wat kon zeggen. ‘Ik weet het, had ik aan moeten denken.’

‘Ja, ik ben bang dat je morgen moet terugkomen als je per se een foto wilt hebben. Nu ga ik niet meer terug. Bovendien zijn de opgravingsplekken nu met zeil afgedekt om schade te voorkomen.’ Hij keek op zijn horloge. ‘Ik moet er helaas ook vandoor. Plichten elders.’

Jane stond op. ‘Hoe laat kan ik morgen langskomen? Een uur of tien? Dan is er vast koffiepauze.’

‘Tien uur is prima, dan zit iedereen bij de keuken en is het terrein geschikt om foto’s te nemen zonder te veel mensen erop.’

‘Mooi.’ Ze pakte haar tas die over haar stoel hing en zei: ‘We moeten nog betalen.’

Stuart schudde zijn hoofd. ‘Is al gebeurd. Zo vaak ga ik tijdens dienst niet uit met een dame.’

‘Toe maar. Moet ik me nu vereerd voelen? Je krijgt anders wel een mooi artikel in de krant hoor.’

Stuart grijnsde, hetgeen hem jonger maakte. ‘Weet ik. Dit was ook bedoeld om je te paaien.’

Ze liepen de pub uit en stonden bij Janes auto stil.

‘Ik zie je morgen, Stuart. Tot dan.’ Even keek ze hem recht aan en opende toen haar deur. Stuart bleef staan totdat ze de auto gekeerd had. Ze zwaaide en reed toen weg, hem bij de pub achterlatend.

2.

Stipt tien uur stond Jane met haar auto weer op de heuvel van de Whickamvallei. Ze had de weg naar de verborgen vallei zonder moeite gevonden. Gewapend met een grote camera bekeek ze de omgeving. Ze stelde het toestel in en nam enkele foto's van de vallei. Deze zou ze niet gebruiken voor het artikel, ze waren voor haar eigen archief. Het was gewoon té mooi hier om het landschap in de vroege nazomerzon niet vast te leggen op de gevoelige plaat. Ze had Steve vanochtend gebeld en gezegd dat ze een uurtje vrij nam om daarna naar de opgraving te gaan voor de foto's. Steve wist dat Jane nooit half werk deed en vond het prima.

Ze liep het pad naar beneden af. Aan de ene kant van de cottage waren de opgravers al bezig. De grote lappen zeil die over de tempelsite hadden gelegen, waren weggehaald en een stuk of vijftien man schraapten de grond weg met hun troffel. Jane lachte inwendig en moest denken aan haar laatste opgraving, alweer zo'n zeven jaar geleden. In Engeland werd elk stukje grond zeer zorgvuldig uitgekamd. In andere landen werd de bulldozer er eerder op gezet. Voor grote stukken grond was dat wel erg handig, je was veel sneller klaar. De laatste keer dat ze had opgegraven, had ze tegen de opzichter gezegd dat er uit de bovenste laag niets uit de grond kwam en gevraagd waarom hij de graafmachine niet gebruikte. Hij had haar toen aangekeken alsof ze niet goed bij haar hoofd was. De man was onvermurwbaar en ze had, net als de andere mopperende gravers, urenlang zitten troffelen voordat ze eindelijk één vondst tegenkwam: een roestige spijker die bovendien nog geen dertig jaar oud was. Toen had ze er genoeg van; ze had haar boeltje bij elkaar geraapt en was vertrokken. Jane was benieuwd hoe Stuart met zijn opgraving omging. Ze liep naar de keuken en stak haar hoofd om de deur om te zien of Stuart soms in de kaartenkamer was.

‘Hallo juffer,’ zei een vriendelijke stem achter haar. Jane draaide zich om. Daar stond Ken met een enorme grijns.

‘O, hallo Ken,’ groette Jane even vriendelijk. ‘Heb je enig idee waar Stuart Morris is? Ik moet vandaag wat foto’s nemen en hij zou me helpen. Per slot van rekening heb ik geen idee waar iedereen mee bezig is.’ Ze zwaaide met haar armen om de opgraving aan te duiden. Behalve op de site bij de cottage was er bij de kerk blijkbaar ook iets gaande.

‘Volg mij maar, hij is bij de kerk. Een middeleeuwse boerderij, weet je. De Romeinen en de middeleeuwers hebben hier hun stek gehad, maar het zou me niets verbazen als we ook nog bewoning van de Angelsaksen aantreffen.’ Hij stak zijn arm door die van Jane en liep trots met haar langs de site. Waar hij waarschijnlijk al op hoopte, gebeurde. Het bleef niet onopgemerkt.

‘Hé Ken, is dat je nieuwste aanwinst of je dochter uit een van je talloze huwelijken!’

‘Hou je mond, Graham, dit is een goede vriendin van me en bovendien een vooraanstaande journaliste die ik moet rondleiden.’ Een knijpje in haar arm waarschuwde Jane dat ze het grapje moest meespelen en ze keek dan ook zeer serieus naar de mensen die nu een voor een opkeken en hen aangaapten. Ken liep als een trotse pauw met Jane verder en trok zich niets aan van de opmerkingen die nu gesmoord achter hun rug werden gemaakt.

‘Dat zal ze leren,’ zei Ken. ‘Ze zitten me altijd op mijn nek omdat ik niet getrouwd ben, weet je. En daar komt nog bij dat Graham het niet kan verdragen dat mijn club, Walton, gisteren de wedstrijd gewonnen heeft. Ha!’ Hij kon het niet laten even snel om te kijken en grijnsde weer breed toen hij zag dat er minstens vier man nog overeind stonden. Hij gooide zijn hoofd naar achter waardoor zijn enorme buik meeschudde. ‘Ja, ja, vooral Graham heeft er een handje van. Nou vraagt hij zich af of het echt waar is dat jij een journaliste bent.’

Ze waren bij de kerk aangekomen. Tussen de kerk en het meer lag het terrein van de middeleeuwse boerderij. Vanaf boven op de heuvel kon je de kerk goed zien liggen, maar de opgraving zelf zag je pas als je beneden in de vallei stond. Het was geen grote opgraving. Een regelmatige lijn van donkere vlekken in de grond werd gemarkeerd door vondstenkaartjes. Er was wel een bouwvallige middeleeuwse muur te zien en ineens moest Jane denken aan Steves binnenpretje om het feit dat iemand er met zijn schop doorheen gegaan was. Zou dit die muur geweest zijn? Er waren maar vijf mensen bezig. Ze herkende de lange slungelige jongen van gisteravond, Simon, die Harris van de hoop had gegooid. Hij was bezig met een raster een tekening van de site te maken.

Naast hem stond Stuart, die hem aanwijzingen gaf. Jane nam hem op zoals hij daar stond; zijn donkere haar hing weer half voor zijn ogen omdat hij een beetje voorover gebogen stond. Hij droeg een korte broek en een blouse die half open stond. Gefascineerd keek Jane naar de kleine borsthaartjes die door de halsopening heen kwamen. Hij had zich geschoren, want zijn krachtige kin zag er glad uit. Het was gewoon walgelijk. Die man moest niet op een opgraving zijn, hij hoorde thuis op de catwalk en dat wist hij natuurlijk ook nog eens.

Stuart Morris voelde dat er naar hem gekeken werd, want hij stopte met aanwijzingen aan Simon geven en zag Jane staan. Zijn wenkbrauwen gingen even omhoog alsof hij verbaasd was haar te

zien. Nieuwsgierig keek Simon naar de onbekende bezoeker en ook hij herkende de dame van gisteren. Hij stak zijn hand op en groette Jane, die hem een glimlach schonk.

Stuart keek op zijn horloge en liep naar haar toe. ‘Jij gelooft net als ik in punctualiteit wat tijd betreft, zie ik.’

‘Ja, dat doe ik,’ antwoordde Jane. Ze wilde niet dat hij haar aan bleef staren en zei op zakelijke toon, terwijl ze met haar arm over de site gebaarde: ‘Wat wordt hier opgegraven? Ik zie dat er meerdere sites zijn. Niet alleen maar een Romeinse tempel dus.’

‘Dank je, Ken, ik zorg nu wel verder voor mevrouw Widowson.’

Ken salueerde en liep terug naar de cottage, en werd halverwege tegengehouden door Graham die hem wat in zijn oor fluisterde. Ken bulderde van het lachen en zei iets wat Jane niet meer kon verstaan.

‘Wat heb je hem gezegd?’ wilde Stuart weten.

‘Niets,’ zei Jane. ‘Ken heeft die Graham en de anderen wijsgemaakt dat ik een goede vriendin van hem ben, en daar was-ie wel blij mee, geloof ik. Ik vind het niet erg. Hij doet me denken aan mijn oom Benjamin. Die is net zo.’

‘Nou, daar ben je dan mooi klaar mee,’ zei Stuart lachend. ‘Kom, ik zal je uitleggen wat je hier ziet. Ik was gisteren vergeten te vertellen dat we ook hier bezig zijn. Naast de tempel en de zeer gewenste villa zijn we een boerderij uit de vijftiende eeuw aan het opgraven. Daar zie je de scheiding van het slaap- en woongedeelte en het stalgedeelte.’

Jane bekeek de sporen die Stuart aanwees. Nu zag ze dat de donkere plekken paalgaten waren, want op een van de vondstenkaartjes stond met rode letters: *whicpost 2*. Post van *posthole*, paalgat. De vondstenbakjes aan de rand van de site waren gevuld met aardewerken scherven en botten. De ondergrond bestond voornamelijk uit grove kiezelstenen.

Jane haalde haar camera uit haar tas en begon te fotograferen. ‘Is dat het gat van die ongelukkige graver?’ Ze wees naar een klein gat midden in de muur.

‘Ja. De arme jongen heeft er een complex van gekregen, iedereen kent hem nu als de “ongelukkige graver” sinds de *Yorkshire Daily* er vorige week over heeft geschreven. Het is zo’n beetje het enige dat ze erover schreven.’ Hij keek Jane aan alsof hij haar op het hart wilde drukken dat zij iets beters moest produceren. ‘Maar voor details moet je bij Ken zijn, hij weet zelfs wie de vroegste bewoners zijn geweest. Maar nu zal ik je eerst de tempelsite laten zien.’ Hij stak zijn hand uit om Jane over het touw te helpen dat langs de site hing. Niet dat dat nodig was, maar het deed Jane goed dat hij zich niet als een boerenpummel gedroeg.

Toen ze langs het kerkje kwamen kon Jane het niet laten om het nader te bekijken. De kerk had geen dak meer, maar diende nog steeds als plek voor missen zolang het weer goed was. De omwonenden vonden het jammer dat het kerkje zijn functie zou verliezen en er was in principe elke zondag een mis voor de trouwe parochianen. Jane bleef even stil staan bij het bordje dat de Engelse Monumentenzorg op een van de muren had bevestigd. Het kerkje bleek zijn wortels in de tiende eeuw

te hebben, maar wat er nu nog van overeind stond, was achttiende-eeuws. Niettemin vond Jane het een intiem en prachtig gebouw, ondanks het feit dat je recht de hemel inkeek. Misschien was dat wel de inspiratie voor de mensen, dacht Jane. Achter de kerk was het meer dat Jane gisteren vanaf de heuvel had gezien. Het werd aan één kant door hoge rietkragen omgeven en de eenden zwommen er nog steeds. Nu hoorde Jane zelfs kikkers kwaken en grote lisdodden zwaaiden in de wind.

Ze liepen terug naar de site achter de cottage. Voor haar lag het tempelterrein waar de vijftien man bezig waren. De meesten troffelden, anderen waren bezig met tekenen met roosters. Langs de site stonden enkele mensen die vondsten te wassen. Grote bakken met water, zeven en tandenborstels stonden klaar op schragentafels. Stuart klom over het lage touw dat langs de site hing en sprong in de diepe opgravingsput. Met zijn arm wees hij de omtrek van de tempel aan.

‘Daar in het oosten zie je het uitbouwsel, de ophoging van het heiligdom dat we eergisteren hebben gevonden. Waar die witte paaltjes omheen staan, dat is het heilige der heiligen. Het vertrek waar het beeld van de aanbeden god op een altaar stond. We hebben het iets meer opgehoogd zodat het duidelijker te zien is. Aan de voorkant van de ophoging hebben waarschijnlijk banken gestaan waar de soldaten op konden zitten. Het geheel werd beschermd door een dak dat door staande balken werd gedragen. De paalgaten van die staanders zie je nog steeds en we hebben ze gemarkeerd met die gele kaartjes. De muren spreken voor zich.’

Jane zag aan twee kanten de restanten van muren liggen die zo’n 30 centimeter boven de grond van de site uitstaken. Stuart liet haar van boven het gat in de oostmuur zien waar de werknemers van Ansom met hun boren doorheen waren gegaan. Het gedeelte achter de muur was afgedekt door een stevig stuk vaal oranje zeil, dat met palen en prikkeldraad in de grond vastzat. Lord Ansom liet duidelijk merken dat de archeologen daar niet gewenst waren. Het zeil bedekte een groot gedeelte van de grond dat tot ver in de vallei doorliep en behoorlijk platgetrapt en verreden was. Op een of andere manier viel het Jane op dat het nogal groot was, maar voordat ze er iets over kon zeggen vroeg Stuart haar aandacht voor wat anders.

‘De olielampjes die we vonden komen uit dit vertrek.’ Stuart wees naar de rechterkant van de tempel. ‘In een tempel vind je olielampjes en die hebben we dan ook keurig gevonden. Kom maar eens mee.’ Hij klom de opgravingsput uit en liep naar een middelgrote tent die naast de site stond. Jane herkende het meteen toen hij de flappen van de tent wegsloeg.

‘De vondstentent!’ riep ze uit. ‘O, dat doet me denken aan mijn eigen opgravingstijd. Ik vond het heerlijk om de vondsten te labelen en weg te zetten voor conservatie.’ Een meisje keek op, knikte even en ging door met het priegelige werk de vondsten met inktpen te voorzien van een nummer. Nog niet verwerkte scherven lagen her en der op de grond met kleine labels ernaast.

Jane pakte een scherf op van wat ooit een Romeinse schaal was geweest, dat las ze op het kaartje. ‘Te bedenken dat soldaten uit de tweede eeuw hieruit gegeten of gedronken hebben. Of misschien wel hun handen erin wassen. Fascinerend!’

‘Ja,’ zei Stuart. ‘En wat denk je hiervan?’ Hij opende een doosje en haalde er voorzichtig de benen kam uit. Hij was al schoongemaakt en voorzien van een nummer. *Whic 12* stond er met kleine kriebellettertjes op.

Jane pakte het voorzichtig tussen duim en wijsvinger aan. Ze wist hoe breekbaar been was, en zeker als het bewerkt was, zoals deze. De kam was aan beide kanten gesierd met ingevlochten lijnen, en er zat zelfs nog een lichtblauw gekleurd steentje op. Degene die hem had gemaakt, had er duidelijk met veel liefde aan gewerkt. ‘Prachtig,’ zuchtte ze. Voorzichtig legde ze hem weer terug. ‘Mag ik daar een foto van nemen?’

‘Prima, maar is het niet mooier voor je artikel als je een foto neemt van alle vondsten bij elkaar?’ vroeg Stuart, die de kam weer uit zijn doosje haalde.

‘O, dat zou helemaal mooi zijn!’ zei Jane enthousiast.

Stuart pakte een doek van de tafel en liep naar buiten. Daar zou een foto beter lukken. Jane volgde hem en begon haar camera in te stellen, terwijl Stuart de olielampjes, de kam, de fibula’s en de best bewaarde scherven op de schone doek rangschikte. Het zou een uitstekende foto worden en Jane was in een mum van tijd klaar met fotograferen. Ze pakte haar schrift en pen weer.

‘Dat heb je eerder gedaan,’ zei ze glimlachend.

Stuart lachte. ‘Gisterochtend nog, voor ons eigen archief.’

‘Aha.’ Jane knikte instemmend. ‘En waar precies was die kam gevonden?’

Stuart wees het aan. ‘Zoals je ziet eigenlijk net buiten de site. Misschien is dat wel de plek waar de villa begint. Laat je echter niet door het woord villa in de maling nemen,’ waarschuwde hij. ‘De ene keer slaat het op een enorm huis, de andere keer is het een eenvoudig houten geraamte, opgevuld door leem en beton. Bij Rudston hebben ze een villa gevonden waar zeven mozaïekvloeren zijn ontdekt. Een indrukwekkende villa voor deze omgeving. In het zuiden zijn veel meer dure villa’s gevonden, je verwacht ze niet hier in Yorkshire, dat in die tijd een redelijk woest gebied was.’ Hij keek weer naar Jane, die ijverig aan het schrijven was. Ze keek op toen ze zijn stem niet meer hoorde en spoorde hem met een knikje van haar hoofd aan door te gaan.

Stuart lachte. ‘Of we dat allemaal zullen vinden hier, is maar de vraag. We gaan eraan beginnen zodra Ken klaar is met het onderzoek. Ik hoop vandaag. De opgraving van de tempel is gelukkig bijna klaar, we hebben op één stuk na alles ingetekend en gefotografeerd. Maar ik laat iedereen nog troffelen om te zien of er nog iets uit de grond komt en dan kunnen we ons op de villa concentreren.’

‘Gisteren zei je dat je brandsporen had gevonden van de aanval van de Brigantes,’ zei Jane.

‘Waar zijn die? Daar wil ik zoals je begrijpt ook graag foto’s van nemen.’

‘Hier.’ Stuart liep naar een put die ongeveer een halve meter dieper dan de rest was. ‘Je ziet de houtskoollaag heel duidelijk. En er is na die aanval niets meer op gebouwd zoals je ziet.’

Jane fotografeerde de kronkelige zwarte laag die in het profiel tussen het zand, de steentjes en de klei in lag. Ze liep voorzichtig om geen profielen te schaden met haar schoenen en maakte daar ook

foto's. 'Weet je iets meer over die aanval?' vroeg ze toen ze weer bij Stuart stond. 'Wie was die schrijver Tarquinius bijvoorbeeld?'

Stuart schudde zijn hoofd. 'Een totaal onbekende schrijver, het is het enige dat we van zijn hand hebben. Ken weet er meer van. Hij is de historicus, tekenaar, kopiist en moreel toezichhouder van deze opgraving. Als wij in de zon aan het zwoegen zijn, zit hij in de archieven van de universiteit en het Museum van York. Dus alle informatie die je over onze schrijver wilt hebben, moet je hem vragen.'

'Doe ik.' Jane liep om de site heen en nam nog enkele foto's van die kant. Ondertussen had Stuart een van de gravers, Andy, bij zich geroepen en hem iets in het oor gefluisterd. Andy zag eruit als een Bourgondische edelman: een volle bos bruin haar met bijbehorend puntbaardje, een sensuele mond met een rij straalwitte tanden en vrolijke ogen. Hij was niet dik, maar Jane zag onder zijn afgeknipte spijkerbroek en t-shirt strak gespannen spieren die hem eruit lieten zien als een teddybeer. Waarschijnlijk tegen de dertig, schatte Jane. Andy salueerde en rende weg. Stuart zei dat hij de geoloog van de opgraving was en dat hij zich onder andere met de grondsoorten bezig hield die gevonden werden. Stuart wachtte tot Jane weer bij hem stond.

'Heb je de foto's die je moest maken?'

'Yep! En volgens mij zij ze prima gelukt.'

Op dat moment kwam Andy de hoek om. Hij zoude een hoog gevaarte van minstens twee en een halve meter met zich mee, en hij werd geholpen door twee andere mensen die het ding in evenwicht hielden.

'De toreninstallatie om prachtige foto's van bovenaf te maken. Het leek me wel wat voor je om ook foto's van de tempel vanuit vogelperspectief te nemen.'

Jane slikte en forceerde een glimlach. 'Dat is heel aardig van je, Stuart, maar bespaar je de moeite maar. Ik heb al genoeg foto's en ik weet niet eens of ik ze wel allemaal kan plaatsen.'

'Onzin,' wuifde Stuart Janes tegenwerping weg. 'We hebben dat ding nu eenmaal en je kunt er ongestoord gebruik van maken. We gebruiken dat zelf ook voor onze registratie en zo krijg je een goed overzicht van de opgraving. Wacht, ik help ze even.' En hij liep naar de anderen die kreunend de toren naar de plek sjouwden waar hij moest staan. Daar werd de rest van de installatie in een mum van tijd in elkaar gezet.

Jane keek naar de steigertoren waarvan het laatste deel door Stuart werd vastgeschroefd. Het zag er vreselijk onstabiel uit en daar moest zij opklimmen? De stangen waar je je aan vast kon houden zaten volgens haar met een enkel schroefje vast en konden zo uit elkaar vallen.

'Je moet via de stangen omhoog klimmen om boven op het platformpje te komen. Daar kun je je foto's nemen zonder dat je je vast hoeft te houden aan de stangen. Handig hè?' Stuart keek langs de toren omhoog, zijn ogen door zijn hand afgeschermd tegen de felle zon.

'Ik zal je voor gaan,' zei Stuart. 'Denk je dat het lukt?'

‘Ja hoor,’ zei Jane, terwijl ze haar tenen samenknep. Ze had hoogtevrees en wist niet of ze het kon. Maar nooit zou ze dat toegeven tegenover de man die naast haar stond. Stuart begon te klimmen en Jane lette goed op hoe hij zijn voeten neerzette. Ze haalde diep adem, snoerde de cameratas stevig op haar rug vast en zette haar voet op de eerste stang.

Stuart die al op de derde stang stond, draaide zich om en riep haar bemoedigend toe: ‘Kom maar, het is niet eng!’

Dat zeg jij, dacht Jane geërgerd. ‘Ik kom al!’ antwoordde ze met een stem die meer verried dan haar lief was. Ze zette haar linkervoet op de volgende stang en hees zichzelf omhoog. Krampachtig zette ze haar andere voet op de stang en begon langzaam te klimmen. Niet naar beneden kijken, niet naar beneden kijken. Haar handen begonnen nat te worden van het zweet en ze voelde ze langs de stang glijden. Plots voelde ze een stevige hand op haar arm en daar verscheen Stuarts gezicht voor haar.

‘Lukt het?’ vroeg hij, haar bezorgd aankijkend. ‘Zet je voet op dit stuk, dan kan je met je rechterhand deze stang beetpakken.’ Hij pakte haar arm en probeerde deze naar de stang toe te trekken.

Even voelde Jane haar maag samendraaien toen ze haar arm in de lucht voelde gaan. Die verdomde hoogtevrees! Ze wilde echter niet dat Stuart het zou merken.

‘Het gaat best hoor,’ zei ze met een krakerige stem. Maar Stuart bleef nu boven haar hangen en liet haar arm niet meer los. De toren leek wel uit tien verdiepingen te staan en ze durfde nu helemaal niet meer omlaag te kijken.

‘We zijn er bijna, Jane,’ zei Stuart ietwat hijgend. Hij moest haar gewicht mee torsen, want hij had nu wel in de gaten dat Jane problemen met hoogten had. Jane keek omhoog en zag voordat ze haar ogen sloot dat het platform in zicht kwam. Ze vocht tegen de golf van misselijkheid die haar overspoelde.

‘Jane, leg je hand hier,’ klonk Stuarts stem indringend. Jane opende haar ogen en zag Stuart naast haar staan. ‘Als ik ja zeg, zet je je voet op deze stang neer, okay? Ik hou je vast als je het platform beklimt.’

‘Nee,’ zei Jane, die nu alle moed liet varen. ‘Stuart, ik wil terug. Het gaat niet.’

‘Het lukt je wel, ik ben toch bij je. Hier, pak vast.’

Jane voelde meer dan dat ze zag dat Stuart haar hand loswurmde van een stang en die snel op de volgende legde. Ze greep het metaal zenuwachtig beet en zette haar rechervoet blindelings neer. Ze ging er net naast en ze schreeuwde het uit van schrik toen ze haar evenwicht rechts verloor. Stuart vloekte en greep haar beet. Jane bleef hijgend staan en zwoer zichzelf dat ze niet meer zou bewegen, wat er ook gebeurde. Ze hoorde Stuart omhoogklimmen terwijl hij haar nog steeds vasthield en plotseling voelde ze zich door twee sterke armen omhooggetild worden naar het platform.

‘Nee!’ riep ze verschrikt. Ze klampte zich vast aan Stuart, die nu naast haar zat. Hij sloeg zijn armen om haar heen en mompelde een verwensing. Jane kon wel huilen. Ze had het niet moeten doen.

Wat bezielde haar om haar oude angst te negeren alleen maar om geen figuur te slaan in de ogen van deze man?

‘Rustig maar. We zijn er,’ suste Stuart, terwijl hij haar haren streekte alsof ze een klein kind was dat getroost moest worden. Er klonk niet langer boosheid in zijn stem door, alleen maar bezorgdheid. Jane bewoog zich niet en bleef tegen Stuart aan zitten totdat haar ademhaling weer regelmatig was. Voorzichtig opende ze haar ogen en keek rond. Ze zaten minstens zes meter hoog en alles begon om haar heen te draaien.

‘O,’ kreunde ze en liet haar hoofd tegen Stuarts borst vallen. Die sloeg zachtjes tegen haar wang.

‘Jane, gaat het?’ Van ver hoorde ze zijn stem. Na enkele seconden, die wel uren leken te duren, voelde ze de duizeligheid afnemen.

Weer opende Jane haar ogen en ze keek recht in de grijsblauwe ogen van Stuart, die haar nog steeds omkleemde. Hij streek de loszittende haren uit Janes gezicht weg en zei: ‘Je had me moeten zeggen dat je last van hoogtevrees had. Dan had ik de foto’s wel genomen. Het was niet nodig geweest de held uit te hangen.’

Jane hoorde naast de bezorgdheid die ze eerder gemeend had te horen nu ook heel duidelijk irritatie over het feit dat ze zo roekeloos was geweest. Het had natuurlijk minder goed kunnen aflopen. Tranen prikten achter haar ogen. ‘Ik wilde zelf die foto’s maken. En ik heb al heel lang geen last gehad van hoogtevrees, dus dacht ik dat het wel kon. Het spijt me dat ik je in een lastig parket hebt gebracht.’

‘Een lastig parket?’ Stuart duwde haar van zich af om haar aan te kijken. ‘Man, je valt zowat uit mijn armen van ellende, je moet dadelijk de hele weg terug, en je wilt nog foto's nemen. Dus wie zit hier in een lastig parket?’

Jane probeerde iets te zeggen wat niet al te debiel klonk, maar ze wist niets. ‘Stuart, ik...’ Ze gaf het op.

Stuart nam haar oplettend op. ‘Denk je dat je kunt staan?’

‘Ja, maar hou me wel vast want ik sta niet voor de stabiliteit van mijn benen in.’

Stuart richtte zich op, Jane in zijn armen houdend, terwijl ze met wiebelige benen haar best deed tegelijk met hem omhoog te komen. Toen stond ze rechtop. Ze keek niet naar beneden. Stuart bleef haar stevig tegen zich aanhouden. Zijn armen waren als stalen kabels om haar lijf geklemd en Jane wilde het liefst zo blijven staan om maar niet de gapende afgrond te zien waar ze zo dadelijk toch weer naartoe moest. Hij rook naar een kruidige aftershave en het leek wel of zijn kin op haar haren rustte.

Met rustige stem zei hij: ‘Jane, ik ga je dadelijk loslaten. Kijk niet naar beneden, maar naar links of rechts. Maak je één met het landschap vanaf deze hoogte, anders begint het weer van voor af aan. Denk je dat je dat kunt?’

‘Ik zal wel moeten, nietwaar?’ antwoordde Jane met een beverig lachje. Ze maakte zich los uit zijn armen en miste meteen de warmte van zijn omhelzing tegen wil en dank. Voorzichtig keek ze naar

links, toen naar rechts. Het duizelde haar in ieder geval niet meer. Het uitzicht was schitterend, dat moest ze toegeven. Gewoon niet te ver naar de rand en niet naar beneden kijken.

‘Hee daar,’ klonk ineens een stem van beneden. ‘Stuart, is alles goed?’

‘Andy, het is in orde,’ riep hij naar beneden. ‘Mevrouw Widowson had even last van hoogtevrees, maar nu gaat het wel weer.’

Jane rechtte haar rug. ‘Waar kan ik de beste foto nemen?’ vroeg ze.

‘Van deze kant, dan zie je de verhoging van het heiligdom achter het licht. Zal ik de camera voor je instellen?’

‘Nee, dat is niet nodig, dat doe ik liever zelf. Maar je mag me wel de tas aangeven.’

Stuart bleef vlak achter haar staan terwijl ze de camera uit de tas haalde en de lens instelde. Ze bleef staan waar ze stond en nam haar foto’s. Toen deed ze uiterst voorzichtig twee stappen naar de andere kant van de steiger en nam ook daar een aantal foto’s.

‘Ziezo,’ zei ze tevreden, ‘ik heb het.’ En met een triomfantelijke lach keek ze Stuart aan.

Die schudde zijn hoofd. ‘Toch had ik het net zo makkelijk kunnen doen. Vergeet niet dat je weer naar beneden moet.’

Jane liet zich niet op de kop zitten. Ze had zélf de foto’s genomen en daar was ze trots op. Zolang ze niet naar haar voeten keek en de grond door het gevlochten staal van het platformpje zag, ging het goed.

‘Tja,’ zei Jane, ‘maar goede foto’s maken doe ik liever zelf al zijn de omstandigheden niet al te gezellig.’ Zo, daar kon hij het mee doen. Ze was een professionele fotografe en zou nooit van haar leven haar camera uit handen geven, al zou ze honderd meter naar beneden vallen. Ze keek nogmaals om zich heen en genoot van het uitzicht. Dat was het rare van haar vorm van hoogtevrees: de tocht naar boven was vreselijk en het gevoel te vallen overweldigde haar dermate dat haar benen letterlijk dienst weigerden, maar als ze de moed vond om door te zetten, dan was de beloning ook navenant. De zon scheen over de akkers waar het goudgele koren werd afgewisseld door wel honderden rode klaprozen, en enkele boeren waren met hun tractors bezig het laatste gouden graan te dorsen. Aan de horizon stonden wuivende bomen langs de heuvels en ze zag een beekje stromen. Het water glinsterde in de zon. Een warme bries streefde haar gezicht en genietend sloot ze haar ogen.

‘Nee hè, niet wéér,’ hoorde ze Stuart zeggen en meteen pakte hij haar weer vast.

‘Laat me los!’ Jane schudde zich vrij. ‘Er is niets aan de hand, ik ben allang bijgekomen. Het is alleen de tocht naar boven die naar is, maar hier is niets aan de hand. En bovendien genoot ik alleen maar van het uitzicht en de zomerbries. Maar ja,’ zei ze spijtig, ‘dat is nu voorbij. Zullen we maar weer naar beneden gaan?’ Ze bolde haar wangen. ‘Ik ben bang dat ik je hulp weer nodig heb.’

‘Ja, ik had niet anders verwacht,’ zei Stuart droog. Hij leunde over de railing. ‘Andy! Kom even naar boven om mevrouw Widowson te helpen!’

‘Andy is even weg. Darrel komt wel,’ werd er van beneden geroepen.

Jane keek Stuart verontwaardigd aan. Had hij zo'n hekel aan haar dat hij haar zelfs niet meer wilde helpen?

Stuart ving haar blik op en zei: 'Ik heb echt iemand nodig die je bij de voeten begeleidt. Ik ben geen slangenmens.' Hij wachtte niet op antwoord, maar nam Janes fototas van haar over en wachtte tot Darrel naar boven was geklommen. Die klom als een aap langs de steiger en stond in een mum van tijd op het platform. Jane rilde even toen ze hem losjes over de reling zag springen alsof ze zich geen zes meter boven de grond bevonden. Hij stak een hand uit en Jane werd getroffen door zijn engelengezicht. Blonde lange krullen tot over zijn schouders en roze wangen. De jongen moest een jaar of twintig zijn, en was net zo dun en lang als Simon. Maar zijn gezicht paste absoluut niet bij zijn stakerige lijf en Jane kon zich hem goed voorstellen met vleugels. Vriendelijk keek hij haar aan.

'Komt u maar, mevrouw, als u uw voet op de stang hier neerzet, hou ik hem wel op zijn plaats.' Stuart hield haar schouder vast en begeleidde haar armen en zo, heel langzaam, voetje voor voetje klommen ze met z'n drieën naar beneden. Jane haalde opgelucht adem toen ze weer vaste grond onder haar voeten voelde. Stuart sprong de laatste tree naar beneden en overhandigde Jane haar tas.

'Dank je, en jij ook bedankt, Darrel. Zonder jullie had ik tot St. Juttemis daarboven gezeten.'

Voordat Darrel kon antwoorden, klonk de bronzen stem van een bel.

'Aha,' zei Stuart. 'Pauze. Dat hebben we wel verdiend. Kom maar mee.'

Ze liepen om de cottage heen, waar zich nu een rij had gevormd voor de ingang van het huisje. Jane herkende het, dit was de rij voor de boterhammen, koffie, thee en melk. Ze sloten achteraan aan. Darrel bekeek Jane geïnteresseerd en vroeg haar wat ze precies deed. Hij had haar niet eerder gezien op de opgraving. Was ze een nieuwkomer? En waarvoor waren die foto's? Geduldig legde Jane uit dat ze hier was voor een artikel in de krant. Ze naderden de ingang van de cottage.

'Johnny de kok zorgt voor iedereen hier op de opgraving. Hij doet dit werk al jaren en als het lukt, huur ik hem in voor mezelf.' Darrel wreef over zijn buik. 'Hij kan de lekkerste applecrumble maken.'

Jane knikte. 'Een goede kok is de helft van de moraal,' gniffelde ze, blij dat Darrel zo ontspannen met haar omging. Heel wat anders dan die stugge Stuart. 'Ik heb ooit op een opgraving gezeten waar de mensen wegliepen omdat de kok alleen maar koolsalade kon maken.'

'Zelfs koolsalade is verrukkelijk als Johnny hem maakt,' mengde Stuart zich in het gesprek. 'Maar nu krijgen we boterhammen en veel koffie, anders vallen we in slaap.'

In de keuken gekomen zag Jane achter het enorme fornuis dat ze gisteren had opgemerkt een klein mannetje met rode appelwangen en een enorme bakkersmuts op staan. Hij was het stereotype van een kok zoals die in kinderboeken werd afgebeeld. Puffend sleepte hij grote bakken met boterhammen naar de tafel in de zijkamer. Alle papieren en kaarten waren weggehaald. Johnny veegde zijn rode gezicht af en liep terug naar de keuken. Jane pakte een bord en legde er een boterham op, in tegenstelling tot Darrel, die er wel vier oplaadde. Hij zag Jane verwonderd kijken.

‘Denk maar zo, troffelen is hard werken,’ zei hij met een onschuldige grijns op zijn gezicht. Zelfs die grijns deed niets af aan zijn engelengezicht en Jane vroeg zich af wat hij zelf van zijn uiterlijk vond. Ze schonk koffie voor zichzelf in, en Darrel en Stuart waren er als de kippen bij om hun mokken bij de thermoskan te houden. Jane zette de kan vlug weer neer voordat ze nog meer mensen zou moeten inschenken. Als je eenmaal begon, kwamen ze allemaal met hun mokken.

Met volgeladen borden liepen ze naar buiten waar ze een gemakkelijk plekje tegen een grote boomstronk vonden. Alle opgravers zaten gezellig met elkaar te kletsen terwijl de boterhammen van Johnny de kok erin gingen als koek. Ze keek rond. Er waren dus twee sites waar gegraven werd. Hier bij de cottage de tempel en bij de kerk een middeleeuwse boerderij. Voor de volledigheid zou ze eigenlijk over alle sites moeten schrijven, ook over die mogelijke derde site, die van de villa.

Stuart keek Jane aan. Het leek alsof hij iets wilde zeggen, maar hij bedacht zich. Langzaam verorberde hij zijn boterham. ‘Ik moet zeggen dat ik eigenlijk niet veel van de villasite verwacht. De Brigantes zullen alles hebben geplunderd toen ze aanvielen.’

‘Je weet het niet,’ zei Jane peinzend. ‘Voor hetzelfde geld zijn de Brigantes in hun aanval gestopt door extra troepen van de Romeinen. Te laat voor de tempel weliswaar, maar wie weet of die villa bewaard is gebleven. Bovendien heb je toch die benen kam gevonden? Zou de villa hier moeten liggen?’ Ze wees naar een stuk grond waar niet gegraven werd, maar waar wel paaltjes stonden.

‘Ja. Ach, we beginnen gewoon en zien wel waar we uitkomen,’ bromde Stuart. Ineens leek zijn goede humeur verdwenen en er verscheen een frons op zijn gezicht.

Jane beet op haar lip. ‘Is er iets?’ vroeg ze voorzichtig. Ze kreeg het idee dat hij zich opeens slecht op zijn gemak begon te voelen.

Stuart schudde zijn hoofd. Het zonlicht trof de zwarteheid van zijn haar waardoor het haast donkerblauw leek. Toen glimlachte hij. ‘Sorry. Ik moest ineens denken aan Ansom. Gisteravond laat kreeg ik een telefoontje van hem en hij liet op niet mis te verstane wijze weten dat hij ons van zijn land wil hebben. Tjonge, die man is zó vermoeiend. Hij kondigde aan dat hij vandaag of morgen zelf langs zou komen. Ik weet niet hoe ik daarop moet reageren, het liefst zou ik hem weren.’

De bel klonk weer en meteen sprongen de gravers op om weer aan het werk te gaan. Stuart had ze goed afgericht. Jane keek Stuart medelijdend aan. ‘Kan ik nog iets doen?’

‘Ja, dat doe je al door je artikel te schrijven en dat is prima. Eerst was ik er een beetje huiverig voor, maar nu denk ik steeds meer dat je de problemen flink moet aandikken. Ik wil weten wat hier onder de grond zit en als Ansom het ons lastig maakt, wil ik dat de rest van Engeland het weet.’ Hij glimlachte en schudde zijn hoofd. ‘Wat ik je daarnet eigenlijk wilde voorstellen, was dat je terug moet komen als er meer gevonden is. Zodat je interessante foto’s kunt maken.’

‘Ja, uitstekend! Hoe meer vondsten, hoe beter.’ Jane keek rond en het leek alsof de jaren wegvielen en ze de troffel weer in haar handen voelde. Ze keek Stuart glimlachend aan. ‘Wist je dat ik mijn hele pubertijd heb gegraven? Ik mis het, weet je dat?’

‘Tja.’ Vanuit half gesloten ogen keek hij haar aan. ‘Wat let je om hier aan mee te graven? Van mij mag je en je hebt de informatie uit eerste hand.’

Janes mond viel open. ‘Hier helpen graven? Maar...’

‘Ach, je zult waarschijnlijk helemaal niet kunnen met je drukke baan. Vergeet het maar, het was een domme opmerking.’ Hij wuifde het weg.

‘Ben je gek! Dit wil ik voor geen goud missen. Het lijkt me heerlijk om weer eens in het veld te zijn in plaats van aan de kant te staan en verslagen te maken.’ Jane keek hem met glinsterende ogen aan. ‘Meen je het echt?’

‘Eh, ja.’ Stuart had een dergelijke reactie niet verwacht en streek zich over zijn kin. ‘Je zou hier kunnen helpen. Maar dan moet je me wel vertellen waar je zoal gegraven hebt. Ik bedoel, wat voor ervaring heb je?’

‘Ha, heel wat! Wacht, ik heb een idee. Ik moet natuurlijk wel wat regelen op mijn werk. Maar morgen zou ik kunnen beginnen. Ik heb nog vakantiedagen over en Steve geeft me wel vrij voor een exclusief verhaal over een noodopgraving die door de eigenaar van de grond wordt tegengewerkt. Ja, dat zie ik wel zitten.’

Jane draaide rond en pakte haar tas op. ‘Ik neem mijn archeologische cv wel mee, daar staan alle opgravingen en expertise op. Hoe laat beginnen jullie?’

Ze kon nauwelijks wachten. Ze wilde meteen naar Steve en naar huis om haar troffel te zoeken.

‘Half negen, negen uur.’

‘Prima. Zie ik je morgen!’ En met kwieke pas liep Jane de heuvel op, terwijl Stuart enigszins verbluft bleef staan. Ze liet er geen gras over groeien. Hij bleef nog even de uit het zicht verdwijnende jonge vrouw volgen, maar werd snel weer bij de opgraving geroepen toen de gravers de site op kwamen.